

Godzina Polska

Dziennik polityczny, społeczny i literacki.

PRENUMERATA:

Miesięcznie kop. 75. Kwartalnie rb. 2.25.
Za odnośz do domu jednoraz. kop. 15, dwuraz. kp. 25.
Prenumerata przez pocztę miesięcznie kop. 90, kwartalnie rb. 2.70.

Cena numeru pojedynczego w Warszawie i w Łodzi 4 kop.

Redakcja w Warszawie: Okólnik 5.

Administracja „Kredytowa 18 (Erywańska)

Redakcja i Administracja w Łodzi:
Piotrkowska 86.

Rękopisów niezastrzeżonych Redakcja nie zwraca.

OGŁOSZENIA w Królestwie Polskiem

Zwyczajne: kop. 20 za wiersz petitowy jednoszpaltowy (na stronie sześć szpalt).

Drakne: 2 1/2 kop. za wyraz, najmniej 25 kop.

Nadstawo (po tekście): kop. 50 za wiersz petitowy (str. 4 szp.).

Nakreślony: kop. 25 za wiersz petitowy (str. 4 szp.).

W dziale handlowym: kop. 50 za wiersz petitowy (str. 4 szp.).

FILIE: Częstochowa: ul. Panny Maryi 26; Tomaszów: F. Gornicki; Płock: Admin. „Kuryera Płock.”; Pabianice: Biuro dzien. A. Wadzynskiego; oraz w Sosnowcu, Kaliszu, Łowiczu, Łomży i Będzinie.

Od wydawnictwa.

Ponieważ nie nadszedł dotychczas transport papieru, zamówionego przez nas w swoim czasie, zmuszeni jesteśmy także i dziś, a być może i w ciągu kilku dni najbliższych, wydawać „Godzinę” w zmniejszonej objętości, ażeby uniknąć możliwości zupełnej przerwy w wydawnictwie z powodu braku papieru.

Ze względu na wyjątkowe czasy zechcą Czytelnicy nasi uwzględnić ten „niedobór”, który zresztą postaramy się wyrównać jaknajrychlej i jaknajdokładniej.

Telegramy.

Rozkaz cesarza Wilhelma do armii i floty.

Berlin, 5 grudnia. (Urzędowo):

Do Mojego Wojska i Mojej Floty! Łącznie ze sprzymierzonymi ze Mną Władcami zaproponowałem nieprzyjaciółom naszym niezwłoczne przystąpienie do rokowań pokojowych. Nieprzyjaciele odrzucili Moją propozycję. Ich głód potęgi domaga się zniszczenia Niemiec.

Wojna potoczy się dalej!

Wobec Boga i ludzkości jedynie na rzędy nieprzyjacielskie spada ciężka odpowiedzialność za wszelkie dalsze okropne ofiary, których Moja wola chciała Wam oszczędzić.

W słusznej odradzie dla zuchwałej zbrodni nieprzyjaciela, w pragnieniu bronięcia naszego świętego dobytku i zabezpieczenia Ojczyźnie szczęśliwej przyszłości zamienicie się w stal.

Wrogowie nasi nie zechcieli zaofiarowanego przeze Mnie porozumienia. Z pomocą Boską zmusi ich do tego nasz Ojciec.

Wielka Kwatera Główna, 5 stycznia 1917 roku.

Wilhelm I. R.

Przesilenie gabinetowe w Wiedniu.

Wiedeń, 5 stycznia. (T. wł.). — W Wiedniu wynikło przesilenie ministerialne, ponieważ rząd wzdraga się z przeprowadzeniem wyodrębnienia Galicji w myśl dawnego planu cesarskiego.

Hr. Czernin w Berlinie.

Berlin, 5 stycznia. (T. wł.). — C. k. minister spraw zagranicznych, hr. Czernin, przybył jutro w towarzystwie szefa gabinetu do Berlina, ażeby złożyć wizytę kanclerzowi Rzeszy z powodu swej nominacji.

„U. 46”

Berlin, 5 stycznia. (T. wł.). — (Urzędowo): Niemiecka łódź podwodna „U 46”, która według sprawozdania angielskiego z dnia 21 grudnia 1916 r., miała być zatopioną na wysokości St. Nazaire, powróciła w dobrym stanie do swego portu. Doniesienia przeciwników naszych nie sprawdziły się również w stosunku do innej jeszcze niemieckiej łodzi podwodnej.

Zatopienie 11 okrętów.

Berlin, 5 stycznia. (T. wł.). — Depesza prywatna. Jedna z łodzi podwodnych, która powróciła do portu, zatopiała w ciągu 11 dni 11

okrętów. W liczbie tych ostatnich znajduje się 5 parowców z 15,000 ton węgla, przeznaczonych dla Włoch i Francji.

Zjazd ministrów we Włoszech.

Lugano, 5 stycznia. (T. wł.). — Krążą pogłoski, iż zjazd ministrów w Rzymie został spowodowany rzekomą skłonnością Włoch do osiągnięcia porozumienia z mocarstwami neutralnymi w sprawie pokoju separatywnego. Z drugiej natomiast strony słychać, że celem tego zjazdu jest opracowanie jednolitej akcji wobec Grecji.

Rada wojenna w Rzymie.

Lugano, 5 stycznia. (T. wł.). — Z Rzymu donoszą, iż w tamtejszych sferach urzędowych zapanowało wielkie zadowolenie z powodu względów okazanych Włochom przez zwołanie rady wojennej w Rzymie. „Corriere della Sera” podkreśliła historyczną doniosłość tego wydarzenia, które doprowadzi niezawodnie do szybkiego zwycięstwa. Pokój, upragniony przez wszystkich jest niedaleki, będzie on wszakże pokojem ententy. Dziennik nie pomija przytem okazji, by zwrócić uwagę sprzymierzeńców na to, że Włochy są dzisiaj ważnym krajem dla ententy, ponieważ Niemcy mogą być zwyciężone tylko w Austrii. „Secolo” wita zjazd jako sygnał krańcowego obustronienia wojny, oraz jako wstęp do ogólnej olbrzymiej ofensywy. „Secolo” dodaje, że Włochy w każdym bądź razie nie mogą posuwać wojsk na inne fronty, ponieważ własna ich sytuacja jest dość drażliwa. Podobnie „Giornale d'Italia”, „Idea nazionale” i reszta dzienników dopatrują się w tem wydarzeniu gwarancji rychłego zwycięstwa.

Bern, 5 stycznia. (T. wł.). — „Corriere della Sera” donosi z Rzymu, iż dzisiaj rano przybyli tam przedstawiciele czwóporozumienia. Powitali ich prezes ministrów, Bosselli i minister spraw zagranicznych, Sannino.

Bern, 5 stycznia. (T. wł.). — Cała prasa włoska przywiązuje najwyższą wagę do dzisiejszej konferencji rzymskiej. „Corriere della Sera” przypuszcza, iż wywrze ona decydujący wpływ na dalszy bieg wojny. Mocarstwa centralne mogłyby jeszcze mieć nadzieję na pertraktacje. Państwa ententy musiały zapobiedz, by nadzieje te nie trwały dalej, a pewność, że nie zostaną zwyciężone, musiały zamienić na pewność zwycięstwa.

W innym miejscu „Corriere della Sera” pisze w korespondencji z Rzymu, iż po wyśtawieniu ostatniej noty dla rządów koalicji nieuniknionem jest zespolenie się dla kontynuowania wojny. Stać się to musi w Rzymie.

„Secolo”, wymieniając osoby, biorące udział w konferencji, wskazuje na ich powagę. Zbliżamy się teraz do ostatniego punktu kulminacyjnego zatargu. Nadzieje zwiększają się z każdym dniem, lecz każdy błąd w nowym planie może być tego rodzaju, że nie da się go już naprawić.

„Corriere d'Italia” pisze, iż doniosłość nowej konferencji nie ujdzie uwagi Berlina i Wiednia. Dowodzi on, że ententa wskutek manewru pokojowego nie rozpadła się na ulamki, lecz jest stanowczo zdecydowana na dalsze prowadzenie wojny aż do osiągnięcia celu wojny.

„Perseveranza” donosi, że, według zdania niektórych na konferencji winny być ustalo-

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (Urzędowo). Wielka Kwatera Główna donosi 5 stycznia:

Wschodni teren walk:

Front wojsk generała-feldmarszałka księcia Leopolda Bawarskiego.

Pomiędzy wybrzeżem a Friedrichstadtem chwilami silna walka ogniowa. Dziś w godzinach rannych bataliony rosyjskie zaatakowały część stanowisk naszych. Walki toczą się jeszcze.

Prócz tego Rosyanie atakowali czterokrotnie daremnie, przy użyciu ogromnych mas ludzkich i amunicji odebraną im wyspę na północnym zachodzie od Dziwiska.

Front wojsk generała-pułkownika arcyksięcia Józefa.

Nad Ziotą Bystrycą trwał silny ogień artyleryjski. Natarcia kompanij oddziałów rosyjskich pomiędzy Czokanesti a Dorna Watra załamały się wśród ogromnych strat.

Ataki wojsk niemieckich i austriacko-węgierskich, waleczących pod rozkazami generała piechoty v. Geroka także i wczoraj przyniosły ważne zyski terenowe na przestrzeni pomiędzy wschodnią granicą Siedmiogrodu, a niziną Seretu. Z wywalczonych stanowisk wzięto wiele setek jeńców.

Balkański teren walk:

Grupa wojsk generała-feldmarszałka Mackensena.

W górach, na północnym wschodzie od Odobesti, württembergi batalion górski, obok strzelców hanowerskich, mekle-

burskich i bawarskich zdobyły szturmem wiele oszańcowanych stanowisk górskich.

Zachodnio-pruski niemieckiego związku pułk piechoty Nr. 152 wzięł szturmem w odcinku Rimnicul — Sarat Slobozie i Rotesti.

Na południu od Buzau dywizja niemiecka wraz z przydzielonymi doń batalionami austriacko-węgierskimi przełamały rosyjskie stanowisko oszańcowane mostowych Brailly.

W zaciętej walce domowej zdobyto Gurguesti i Romanul. W rękach zwycięzców pozostało 1400 jeńców i 6 karabinów maszynowych.

Na prawym brzegu Dunaju siły niemieckie i bułgarskie maszerują na Brailę i Galac.

Front macedoński.

Nie znamiennego.

Zachodni teren walk:

Z powodu niepomyślnej pogody działalność bojowa artylerji utrzymywała się początkowo w umiarkowanych granicach.

W wielu odcinkach frontu operacyjne patroli miały pomyślny przebieg.

Front wojsk generała-feldmarszałka ks. Rupprechta Bawarskiego.

Na froncie grupy wojsk następcy tronu Rupprechta oddziały Altenburskiego pułku piechoty Nr. 153 wtargnęły dzisiaj rano aż do czwartego rowu nieprzyjacielskiego na wschodnim skraju Loos, zadali Anglikom krwawe straty przy opuszczaniu i wysadzaniu licznych chodników i powróciły, uprowadzając 51 jeńców.

Pierwszy General-Kwatermistrz

Ludendorff.

Komunikat austriacki.

WIEDEŃ. Urzędowo donoszą 5 stycznia:

Wschodni teren walk:

W Dobrudży sprzymierzeńcy posuwają się naprzód na Brailę i Galac.

Na południu od Latinul nad Buzau wojska austriacko-węgierskie i niemieckie przełamały linie nieprzyjacielskie. Wzięto 1400 jeńców.

Około Rimniceni pułki niemieckie zdobyły szturmem wiele miejscowości.

W górach, na północnym - zachodzie od Odobesti wyparto nieprzyjaciela z niektórych stanowisk górskich.

Również na wschodzie od Negrile-

sti, Soveja i pod Haryą ataki sprzymierzonych posuwają się naprzód.

Pomiędzy Dorna Watra i Czokanesci trwa wzmoczona akcja wywiadowcza Rosyan. Oddziały nieprzyjacielskie wszędzie odparto.

Dalej na północ na froncie sił zbrojnych austriacko-węgierskich nie wydarzyło się nic ważnego.

Włoski i południowo-wschodni teren walk.

Bez zmiany.

Zastępca szefa sztabu generalnego

von Hofer.

Feldmarszałek - porucznik.

ne wytyczne, któremi kierować się będzie koalicja wobec jakiegos nowego kierunku w ofensywie dyplomatycznej mocarstw centralnych.

Ministrowie koalicyi w Dnie Św.

Zurich, 5 stycznia. (T. wł.). — Opciwadają tutaj, że w czasie pobytu ministrów ententy w Rzymie Lloyd George zostanie przyjęty

przez Papieża na audyencji i przy tej okazji wyłoży cele pokojowe ententy. Briand w drodze pośredniej skomunikuje się z pełnomocnikiem Watykanu, ponieważ konferencja oficjalna z Papieżem niemożliwą jest wskutek antyklerykalnego stanowiska republikan lewicowych.

Na morzach.

Londyn, 5 stycznia. (T. wł.). — Doniesienie Biura Wolfa (Urzędowo): Transportowiec wojskowy „Ivernia” (należący do linii Cunard), o pojemności 14,278 ton rejestru brutto, został zatopiony w dniu 1 stycznia na morzu Śródziemnym podczas niepogody przez nieprzyjacielską łódź podwodną. Zginęło 120 żołnierzy i 35 ludzi z załogi.

Londyn, 5 stycznia. (T. wł.). — „Lloyds” donosi: Zatopiono parowiec grecki „Dimitros”, oraz również greckie parowce „Goularneris” i „Aristides”, jak również parowiec hiszpański „San Leandro”. Przypuszczają, iż parowiec norweski „Odda” został zatopiony. Zatopiono również parowiec norweski „Bokk”.

„Lloyds” donosi następnie, iż parowiec „Frederik” (1872 tony) z Nowego Jorku, uważany jest za stracony. Parowiec „Pelayo” (1641 ton) i „Serbistan” (2934 ton) odniosły silne uszkodzenia.

Komisyja rumuńska.

Bern, 5 stycznia. (T. wł.). — „Temps” donosi z Jassy: Parlament przyjął projekt prawa, przedstawiony przez rząd, mocą którego zostaje ustanowiona specjalna komisyja dla zebrania jaknajszerszych danych, dotyczących przyczyn i okoliczności, poddawaniu się lub braniu do niewoli wszystkich oficerów rumuńskich od chwili wybuchu wojny. Każdy pszczególny wypadek ma być rozpatrzony i osądzone oddzielnie. Komisyja będzie obowiązana do powiadomienia o każdym podejrzanym wypadku rady wojennej, która wymierzy karę.

Odpowiedź Grecji.

Amsterdam, 5 stycznia. (T. wł.). — Grecki minister spraw zagranicznych zawiadomił dzienniki, iż rząd przyspieszy odpowiedź na notę ententy, ażeby wkrótce sprawdzić zniesienie blokady. Oświadczył on następnie, że z posłami ententy omówi warunki noty, zanim zostanie opracowany projekt odpowiedzi.

Według dalszych doniesień, poseł grecki przy rządzie belgijskim i grecki konsul generalny w Turcji zgłosili swe dymisje. Ten ostatni przeszedł na stronę rządu Venizelosa.

Liga angielsko - holenderska podała do wiadomości Biura Reutersa, że związek rezerwistów odbył we wszystkich miastach prowincjonalnych nabożeństwa dziękczynne za zachowanie króla podczas bombardowania Aten przez flotę ententy. Wszystkie dzienniki wierne królówi zamieszczają gwałtowne artykuły, skierowane przeciwko entencie w ogólności, a przeciwko Anglii w szczególności. Chronos domaga się nawet natychmiastowego wypowiedzenia wojny entencie przez Grecję.

Z Sobrania bułgarskiego.

Sofia, 5 stycznia. (T. wł.). — Doniesienie Biura Wolfa: Sobranie zawiesiło posiedzenie do 12 lutego.

Szkoły bułgarskie w Dobrudży.

Budapeszt, 5 stycznia. (T. wł.). — „Dnevnik” donosi, że miasta Bukareszt, Calarasi i Olenica zostały włączone do bułgarskiej dystrykcji poczt. Inne dzienniki bułgarskie komunikują, iż na skutek uchwały rady ministrów z dnia 1 stycznia w Dobrudży wszędzie będą poowierane ponownie szkoły bułgarskie. Językiem wykładowym będzie bułgarski.

Komunikaty francuskie.

Paryż, 5 stycznia. — Urzędowo donoszą 4 stycznia po południu: Na całym froncie noc upłynęła spokojnie.

Paryż, 5 stycznia. — Urzędowo donoszą 4 stycznia wieczorem:

Pomiedzy Oisne i Aisne rozproszyliśmy nieprzyjacielskie oddziały wywiadowcze, na północ od Fontenoy, i zabraliśmy przytem jeńców.

W odcinku na zachód od drogi Souain — Somme — Py, oraz w okolicy Douaumont i wzgórza Poivres toczą się dość gwałtowne walki artyleryjskie.

Na pozostałym froncie zwykła akcja artyleryjska.

Komunikat angielski.

Londyn, 5 stycznia. — Główna kwatera donosi 4 stycznia:

Wykonaliśmy wczoraj pomyslny atak na rowy nieprzyjacielskie na północny wschód od Arras.

Dzisiaj rano wdarliśmy się również w dwóch miejscach do rowów nieprzyjacielskich w sąsiedztwie Wytchaete.

Na wschód od Armentieres oddział niemiecki po gwałtownym ostrzeliwaniu usiłował zbliżyć się do naszych rowów. Został jednak odpędzony, zanim zdołał dotrzeć do naszych linii. Wczesnym rankiem nieprzyjaciel spowodował wybuch miny, która nie wyrządziła żadnych szkód.

Pod Ypres toczą się poważne walki artyleryj nieprzyjacielskiej. Poza tem z przzerwami obustronny ogień artyleryjski.

Wieści z Rosyi.

W Rosyi liczą się już poważnie z armią

W naczelnym organie wojskowych kół rosyjskich „Rusk. Inwalid” omawiają obszernie sprawę armii polskiej. Gazeta zaznacza na wstępie, iż trzeba się z armią tą i jej szybkim zorganizowaniem liczyć jaknajpowaźniej. Inną kwestyją jest, czy Rosya mogła lub była w stanie z góry przyczynić się do uniemożliwienia tego planu, ale obecnie nie pozostaje jej już nic innego, jak przyjąć fakt jako dokonany. Jakie stanowisko prawne władze rosyjskie powinny zająć względem przyszłych żołnierzy polskich, co do tego nie zapadła podobno jeszcze ostateczna decyzja.

Czy Rosya zamierza wystawić armię finlandzką.

W organach reakcyjnych rosyjskich zwracają uwagę, iż trzeba będzie wystarać się ze strony Rosyi o przeciwwagę armii polskiej. Przeciwwagę taką „Kokolok” widzi w powołaniu do życia i uzbrojeniu armii finlandzkiej. Ta ostatnia pod względem liczebności ma być przynajmniej tak samo jak armia polska silna i ma posiadać też dobrze wyposażoną artylerję. Kiedy armia ta zostanie zorganizowana i kto będzie stał na jej czele, tego wszystkiego organ synodu nie dowiedział się.

Sprawa b. prezydenta magistratu warszawskiego

Z Petersburga donoszą, że senat rozpatrywał tam sprawę byłego prezydenta magistratu warszawskiego Litwińskiego i innych o nadużycie władzy, łapownictwo i tym podobne przestępstwa. Sprawa ta wynikała po rewizji generała Neuhardta. Senat sprawę umorzył.

Szlachta rosyjska ponownie zawiodła.

Z wielkim halasem pisano przed czasem o projektowanym zjeździe szlachty rosyjskiej, od którego oczekiwano, że wypowie on otwarte i energiczne słowo pod adresem rządu i zmusi rządowe koła w Rosyi do zmiany systemu. Mniemanie to wzrosło, gdy zjazd został przez władze wojenne zakazany. Ale później władze się widocznie namysliły, wskutek czego do zjazdu istotnie doszło. Szlachta zjechała się i obradowała, ale tych, którzy od niej oczekiwali czegoś energiczniejszego pod względem politycznym, spotkał zawód. Zjazd skończył się bowiem bez wszelkiej rezolucji ogólnopolitycznej. Jest to zwycięstwo prawego skrzydła szlachty, które za żadną cenę nie mogło zdecydować się na zerwanie dotychczasowych związków z sferami rządowymi i raczej naraziło się na utratę sympatyj wśród szerokich kół społeczeństwa.

Ograniczenie praw biurokracji w Rosyi.

Wspólna komisyja obu rosyjskich izb prawodawczych postanowiła uchwalić ustawę o odpowiedzialności urzędników i biurokratów. Biurokracja w przyszłości powinna za każdy swój czyn ponosić odpowiedzialność nie tylko wobec wyższych instancji, lecz i względem społeczeństwa. To ostatnie uzyskuje obecnie prawo kontrolowania wszystkiego, co biurokracja, do niedawna w Rosyi wszechwładna, robi i czego nie robi. Jak utrzymują „Birżewyja Wiedomosti”, oznacza to tyle, że koniec bezgranicznej mocy i potęgi biurokratów rosyjskich, którzy w większej części spowodowali obecny smutny stan państwa.

Ostatnie telegramy.

Komunikat niemiecki.

(wieczorny).

BERLIN. (Urzędowo). Wielka Kwatera Główna donosi 4 grudnia:

W Wołoszczyźnie wielkiej wojska niemieckie i bułgarskie zajęły główne miasto handlowe Rumunii, Braile.

Dobrudża została zupełnie oczyszczona z nieprzyjaciela.

Pożar w kopalni.

Wrocław, 5 stycznia. (T. wł.). — W węgierskiej kopalni węgla „Knurrow”, w okręgu Gliwickim, wybuchł pożar, podczas którego zginęło 8 górników.

WARSZAWA.
Kronika warszawska.

Likwidacya wydziału gospodarczego R. G. O.

(o) Z powodu ogólnego braku funduszy w kasie Rady Głównej Opiekuńczej, oraz wzrastających stale trudności przy nabywaniu towarów wydział gospodarczy R. G. O. został zlikwidowany. Personelowi tego wydziału wymówiono posady w dn. 30 grudnia r. ub.

Wydział budowl. magistratu m. Warszawy.

(o) Od 1-go stycznia r. b. w Wydziale budowlanym magistratu m. Warszawy, obowiązują nowo przeprowadzona organizacya, podług której wydział dzieli się na 12 sekcji. Podział czynności sekcyjnych jest następujący:

Sekcja 1-sza. „Kancelaryja”: dziennik z ekspedytura, korespondencya ogólna z przepisywaniem na maszynie, buchalterya, kasa, inwentarz, budżet wydziału, sprawozdanie z działalności, personel, listy płacy pracowników, ceny na materiały budowlane i robociznę, zarząd lokalami biurowymi, materiały piśmienne, oraz archiwum. Zarządca inżynier S. Mirowski.

Sekcja 2-ga. „Budowli miejskich”: nowe budowle miejskie, projekty i wykonanie, przebudowy i konserwacya. Zarządca architekt S. Zyller.

Sekcja 3-cia. „Inspekcya budowlana”: zatwierdzanie projektów i dozór budowlano - policyjny nad budownictwem w mieście. Udzielanie pozwoleń na wykusze, wtriny, werandy, słupy ogłoszeniowe, kioski i szyby. Udzielanie pozwoleń na budowę fabryk i zakładów przemysłowych. Nadzór nad gmachami i lokalami nie miejskimi o charakterze publicznym. Zarządca K. Jakimowicz.

Sekcja 4-ta. „Regulacya miasta”: ogólne projekty regulacyjne, projektowanie ulic i placów, oraz ich nazw. Zatwierdzanie parcelacji nieruchomości, ustalanie linii regulacyjnych. Projektowanie przepisów budowlanych. Wywłaszczanie i komasacya. (Zarządzającego niema — ogłoszono konkurs).

Sekcja 5-ta. „Pomiarów”: wykonywanie zjeżdż na natury, plany miasta i okolic, oraz urządzeń miejskich. Niwelacya ulic dla robót miejskich. Wytaczanie linii regulacyjnych na gruncie. Reprodukcyja planów i projektów. Zarządca inżynier M. Jeżowski.

Sekcja 6-ta. „Dróg i ulic”: Budowa dróg, ulic i chodników, łącznie z ich konserwacyą. Udzielanie pozwoleń na czasową używalność chodników i jezdni. Roboty drogowe w portach i badanie ruchu ulicznego. Zarządca J. Furrhielm.

Sekcja 7-ma. „Regulacya Wisły”: wykonywanie robót regulacyj rzeki w granicach miasta, projektowanie i wykonywanie portów, kanału, komunikacyjnych wałów ochronnych. Kontrola stanu wody na Wiśle i badanie koryta rzeki. Zarządca inżynier T. Balicki.

Biura powyżej wymienionych 7-miu sekcji wydziału budownictwa mieszczą się obecnie w gmachu miejskim na Krakowskim Przedmieściu Nr. 1, obok kościoła św. Krzyża.

Sekcja 8-ma. „Mostów”: projektowanie i konserwacya mostów na Wiśle, mniejszych mostów w parkach, wiaduktów i szluz. Zarządca inżynier B. Plebiński.

Sekcja 9-ta. „Mechaniczna”: zarząd mechanicznymi zakładami miejskimi, tartakami, fabryką betonową i warsztatami. Zarząd dragami i walcami parowymi. Inspekcya urządzeń opałowych w budowlach miejskich i urządzeniach mechanicznych w lokalach miejskich. Zarządca L. Knauff.

Sekcja 10-ta. „Gospodarcza”: zakup i magazynowanie materiałów budowlanych do robót miejskich. Składy materiałów zużytych i zakup narzędzi. Zarządca K. Gorski.

Sekcja 11-ta. „Ogrodnicza”: urządzenie i utrzymanie parków, ogrodów, skwerów, zadzwień ulic i placów. Szkołki miejskie. Hodowla krzewów i roślin kwiatowych na potrzeby miejskie. Zarządca S. Rutkowski.

Sekcja 12-ta. „Stacya doświadczalna”: badanie materiałów w laboratoriach miejskich, mechanicznem i chemicznem. Zarządca B. Szezenowski.

Na zebraniu delegacyi budownictwa, odbytem w dniu 15 grudnia r. z. ustalono liczbę pracowników i zarządzców sekcjami, jako czasową na kwartał I-szy r. b.

Naczelniem głównym wydziału budownictwa magistratu m. Warszawy, jest inżynier Franciszek Lilpop, który też decyduje ośobiście jaka sprawa budowlana ma być przedstawioną pod obrady delegacyi.

Instytut w Puławach.

(o) Organizowanie „Instytutu doświadczalno - naukowego gospodarstwa wiejskiego” w Puławach postępuje naprzód. Komisyja organizacyjna przyjęła w ostatecznej formie projekt ustawy Instytutu i za pośrednictwem delegata, prof. Surzyckiego, przedstawiła ją władzom okupacyjnym w Lublinie do zatwierdzenia.

Instytut będzie placówką badań naukowych z zakresu potrzeb rolnictwa i poważnym czynnikiem jego rozwoju. Wprowadzona będzie specjalizacya pracy, którą wykonywać mają pracownicy 19 samodzielnych działów zorganizowanych z 5 wydziałów: 1) produkcyi rolniczej, 2) prod. zwierzęcej, 3) prod. leśnej, 4) produkcyi ogrodniczej i 5) ogólny.

Na czele Instytutu stać będzie dyrektor wybierany na 3 lata z pośród kierowników działów, przez Radę naukową, a zatwierdzony przez kuratorjum i władze rządowe. Organem administracyjnym jest Zarząd, złożony z dyrektora - przewodniczącego, delegata kuratorjum i 3 deleg. Rady naukowej. Kuratorjum składa się z 2 delegatów rządu, z delegatów wyższych szkół rolniczych krajowych, oraz z 11 delegatów centr. Tow. rolniczego.

Kontrolę działalności Instytutu przeprowadza komisyja rewizyjna, wybierana na 1 rok z pośród członków kuratorjum.

Pracownicy Instytutu dzielą się na personel naukowy (kierownicy działów i poddziałów) oraz pomocniczy (asystenci). Każdy

dział rządzi się sam w granicach uchwalonych budżetów. Administrator folwarków i lasów Instytutu podlega dyrektorowi. Regulaminy określają wewnętrzny tryb życia Instytutu. Instytucya będzie zatem zorganizowana na zasadach autonomicznych w myśl żądań inicjatorów Instytutu. Praca organizacyjna rozłożona jest na 5 lat, wobec czego na razie tylko częściowo będzie Instytut uruchomiony.

Gospodarstwo rolne i leśne już w połowie stycznia r. b. przejdzie pod własny zarząd; w tym celu komisyja zaproponowała władzom okupacyjnym nominacyę p. L. Ostrowieckiego, dotychczasowego kierownika szkoły rolniczej w Krzyżewie, na administratora, który niebawem obejmie swe obowiązki.

Sprawa dyrektora zdecydowana też będzie w jaknajkrótszym czasie. Możemy przeto mieć nadzieję, że tak pożądana przez społeczeństwo rolnicze placówka naukowa już wkrótce będzie do życia powołana i jeszcze z nadchodzącą wiosną rozpocznie swą działalność.

Przytułek św. Józefa.

(o) Nie było jeszcze poświęcenia, ani uroczowego otwarcia nowo-urządzonego przytułku dla żebraków w Marymoncie, a już przeszło 300 ubogich znalazło tam schronienie. Największa liczba między tymi pensyonarzami składa się z żebraków zawodowych, których milicya aresztowała i odsyłała do Marymontu. Między tymi żebrakami jest sporo liczba zdolnych do pracy lecz dotychczas nie zorganizowano w przytułku żadnej gałęzi rękodzielniczej. Otwarcie tego przytułku nie zmniejszyło bynajmniej liczby żebraków w Warszawie, bo ci napływają ze wsi sąsiednich bez liku, gdyż są wprost wypędzani z gmin do miast. Zebranińca może być bodaj ukroczona w mieście naszym, gdy żebracy po zamieszczeniu będą odsyłani przymusowo do gmin przynależnych, które obowiązują się zająć się losem swoich ubogich. Tolerowanie żebractwa prowincjonalnego w Warszawie nie powinno mieć miejsca. Wielu żebraków i żebraczek, młodych i zdolnych do pracy, waleśa się po mieście.

Tramwaje na powiślu.

(o) Ukończono już układanie torów tramwajowych na powiślu, począwszy od mostu Kierbedzia, przez Nowy Zjazd do ulicy Dobrej, przez Dobrą do Solca, i stąd przez ulice Ludną i Książęcą do Placu Trzech Krzyży, gdzie połączono linię powiśla z torami powoświeckimi. Szyny ułożono w części na podkładkach drewnianych na ulicach zaś Książęcej i Ludnej na betonie. Filary do przewodników elektrycznych już ustawiono po obu stronach ulic na całej linii tramwaju powiśla, lecz niewiadomo kiedy będą przeprowadzone kable żelazne, gdyż między nich brak. Wszelako spodziewać się można, iż w maju r. p. mieszkańcy powiśla powitają tyle upragnioną komunikacyę tramwajową. Na początek będą kursowały wagony oznaczone 0 (zero) i dwoma 00. Na ulicy Dobrej na wprost Tamki urządzono bocznice tramwajową w kierunku stacyi centralnej oświetlenia elektrycznego.

Tow. wyścigów konnych w Kłopotach.

(o) Wskutek wyjazdu do Rosyi prawie wszystkich członków zarządu towarzystwa wyścigów konnych wraz z funduszami, towarzystwo to nie posiada środków na opłatę terminowych zobowiązań. Wobec tego magistrat zgodził się na prolongatę półrocznej należności 3,000 rb. za dzierżawę gruntu miejskiego z folwarku Rakowieckiego, oraz na przedłużenie terminu dzierżawy tych gruntów jeszcze na rok według ceny obecnej.

Magistrat bez klamek.

(o) W niektórych wydziałach magistratu m. st. Warszawy zdjęto klamki u drzwi pokojowych i nie założono jeszcze nowych wskutek czego drzwi stoją otworem.

Orgia cukrowa.

(o) Z powodu różnych wieści o rychłym pokoju, cukier zaczął tanieć, spekulanci bowiem starali się pozbyć towaru drogo zakupionego. Z chwilą jednak nadejścia odpowiedzi odmownej na propozycyę pokojową, spekulacya znów wznowiła swe orgie. „Lańcuchowa” sprzedaż na pokątnej giełdzie cukrowej odbywa się w najlepsze, a cukier, który onegdy kosztował 90 kop., wczoraj 1 rb. 20 kop., dziś już kosztuje 1 rb. 50 kop.

W Niemczech, przyczyzna główna tej drożyzny, owa właśnie sprzedaż „lańcuchowa”, dokonywana przez spekulantów „na niewiedzialnego”, surowo jest karana. Dzięki temu niema tam takiej orgii jak u nas. W Warszawie sprzedaż taka dokonywa się publicznie. Wagon cukru przechodzi z rąk do rąk, przycem każdy kolejny nabywca odstępuje go następnemu z zyskiem 200 lub 300 rubli, jak się uda. Po prześnięciu przez dziesięć ręk cukier zdrożał, naturalnie, o 2000 do 4000 rb na wagonie, co też odbija się i na cenie detalicznej.

ŁÓDŹ.

Kalendarzyk.

Dzisiaj: Trzech Króli.
Jutro: Juliana i Lucyana.

Wschód słońca o godz. 8 m. 12.
Zachód o godz. 4 m. 00.

Rocznice.

- Dnia 6 r. 1149.** Zjazd na Kruszycy, na którym książęta Bolesław Kędzierzawy i Mieszko Stary zawarli przymierze z arcybiskupem magdeburgskim i z Sasami przeciwko bratu Władysławowi II.
- 1412.** Urodziła się w Domremy Joanna d'Arc.
- 1573.** Zwolanie pierwszego sejmiku konwokacyjnego na Woli pod Warszawą.

Kronika łódzka.

Wybory do Rady miejskiej.

Polski centralny kom. demokratyczny wystawił następujących kandydatów na radnych: 1) Henryk Trenkner, lekarz, 2) Ant. Tomaszewski, lekarz, 3) Ant. Remiszewski, nauczyciel, 4) Ksawery Jasiński, lekarz, 5) Bron. Głuchowski, aptekarz, 6) Józ. Radwański, dyrektor szkoły, 7) Piotr Kon, adwokat, 8) Leon Starkiewicz, dyr. szkoły, 9) Wacław Zawadzki, nauczyciel i 10) Wacł. Sokolewicz, aptekarz — wszyscy w I kurii. W II-iej kurii figurują nazwiska: 1) Bol. Plenkiewicz, handlowiec, 2) Stan. Skalski, lekarz, 3) Alfred Dominikiewicz, dyr. seminarium, 4) Ludwik Gasman, majster przedalniczy, 5) Fr. Jarkiewicz, felczer, 6) Stefan Maciński, majster przedal., 7) Aug. Furuhielm, inżynier, 8) Jan Żółtowski, handlowiec, 9) Wład. Rudziński, technik i 10) Ludwik Stankiewicz, majster tkacki.

Kom. wyborczy żydów-Polaków przedstawił jako kandydatów do I-iej kurii: 1) d-ra Józefa Sachsa, 2) Stanisława Jarocińskiego, 3) Miecz. Pinkusa, 4) dyr. Izyd. Zanda, 5) adw. Stan. Dobranickiego, 6) Ad. B. Rosentala. Na liście trzeciej i piątej kurii spotykamy mniej więcej te same nazwiska.

W sali fabrycznej I. K. (Poznańskiego) odbyło się zebranie wyborcze, zwolane przez Komitet socjalistów polskich, na którym przemawiali dr. Jodko, Jaworowski, Krause, Rzewski. Zakonferowało zebranie przemówienie d-ra Jodki, który wyjaśnił zebranych procedurę głosowania w kurii 6, które trwać będzie dni 4. Od godz. 10 rano do 8 wiecz., codziennie. W pierwszym dniu głosować muszą robotnicy z nazwiskami od litery A do G, w drugim od lit. H do L, w trzecim od lit. L do R i w czwartym od S do Z. Kto nie dopełni obowiązku głosowania w dniu właściwym, utraci prawo głosu w innym dniu. Wobec poprzekręcania nazwisk w paszportach pisownią niemiecką mówca wyjaśnia, iż o dniu głosowania podług nazwiska decyduje w równej mierze pisownia paszportu, jak i pisownia polska. Każdy wyborca ma prawo wziąć z sobą do biurowości każdej partii w lokalach wyborczych znaczków, które będą dla kontroli i wykluczenia nadużyć wyborczych specjalni mężowie zaufania. Po otrzymaniu kartki wyborczej w biurze wyborczym, wyborca ma prawo udać się do oddzielnego pokójku i tam napisać na kartce cyframi numer listy wyborczej, na którą głosuje. Literami cyfry pisać niewolno, ani też czynić żadnych dopisków, gdyż kartka wyborcza byłaby unieważniona. Nie-

pismiennemu wyborcy może napisać na kartce numer listy jego mąż zaufania.

W celu zorientowania się w przyszłej walce wyborczej, podajemy poniżej zestawienie list w kurjach pojedynczych: Kurja I (6 list). Zjednoczeni Niemcy (lista 16), polski centralny Komitet demokratyczny (lista 22), żydowski centralny Komitet (lista 30), polski Komitet wyborczy (N. D.) (lista 10) demokraci-radykalni (lista 11), nauczyciele, żydowscy (lista 9), Kurja II (5 list): Zjednoczeni Niemcy (lista 17), Zjedn. zrzeszeń handl. przem. (lista 21), żydowski centralny Komitet (lista 27), polski Komitet wyborczy (lista 7), żydzi-Polacy (lista 32), Kurja III (5 list): zjednoczeni Niemcy (lista 18), polski Komitet mieszczański (lista 23), żydowski Kom. centralny (lista 26), żydzi-Polacy (lista 39), żydowscy rzemieślnicy (lista 31), Kurja IV (4 listy): zjednoczeni Niemcy (lista 19), polski Komitet centralny demokratyczny (lista 25), żydowski Komitet centralny (lista 28), polski Komitet wyborczy (lista 15), Kurja V (6 list): zjednoczeni Niemcy (lista 20), polski Kom. centr. demokratyczny (lista 24) żydowski Kom. centr. (lista 29), polski Kom. wyborczy (lista 14), demokraci-radykalni (lista 12), żydzi-Polacy (lista 33), Kurja VI (8 list): zjednoczeni Niemcy (lista 13), polski Kom. narod. robotn. (lista 6), żydowski robot. Komitet socjal.-dem. P. Z. (lista 5), polski Kom. robot. N. D. (lista 8), P. P. S. Lewica (lista 2), P. P. S. prawica (lista 3), żydowscy socjal.-dem. (lista 4), polscy soc.-dem. (lista 1). Jak z powyższego wynika, walka wyborcza zastrzy się najbardziej w kurji 6, gdyż walczą tam 8 partij o 10 mandatów, w 1 i 5 kurji 6 partij, 2 i 3 kurji 5 partij i w 4 kurji 4 partje.

Detaliczna sprzedaż mąki.

W ciągu 40 okresu, od dnia 4 do 17 grudnia 1916 r., w 9 sklepach detalicznych Komitetu rozdania chleba i mąki sprzedano mąki pszennej 1.750 funtów, mąki żytniej 278.106 funt., kukury kosikowego 92.391 1/2 f., oraz faryny 15.666 1/4 funta.

Ogólny obrót w ciągu dwutygodniowego okresu wyniósł sumę 117,588 marek 14 fenigów.

Z ambulatoryjum miejskiego.

W ambulatoryjum miejskiem na Rałutach leczono w grudniu 886 chorych, w czem dorosłych 544, dzieci 352. Najwięcej chorych było na gruźlicę (190), dalej na świerzbę (182) i choroby żołądka i kiszki (107).

W ambulatoryjum tem zestawiono statystykę za rok ubiegły. Wynika z niej, że na ogólną liczbę 12.888 chorych, leczono na płuca 2.383 osób, żołądek i kiszki 2.041, świerzbę 1.905, serce 763, wycieńczenie ogólne 671, influenzę 635, gruźlicę plus 576 i t. d.

Stow. nauczycieli niemieckich.

W czwartek odbyło się posiedzenie nauczycieli niemieckich w sprawie zorganizowania Stow. nauczycieli niemieckich w Łodzi, co też uchwalono. Stowarzyszenie to będzie czynne pod egidą Związku niemieckiego dla Łodzi i okolic.

W zakładzie dezynfekcyjnym dla żydów.

przy ul. Zawadzkiej 53 przyjęto 82 chorych, z których 58 korzystało z pomocy lekarskiej. W ciągu ostatnich 3 miesięcy w zakładzie przebywało 386 osób. Lekarzem zakładu jest dr. Ksawery Jasiński, kierownikiem p. I. S. Barciński.

Udzielenie wsparć.

Kasa pożyczkowa przy Delegacji nies. pom. biędnym wydała w tym tygodniu 860 osobom wsparcia w sumie 8,499 marek.

Łódzka orkiestra symfoniczna.

Program poniedziałkowego koncertu symfonicznego L. O. S. przewidywał rzadko u nas grywaną Symfonię Nr. 4 D-moll Schumanna, uwerturę Webera „Wolny strzelec”, oraz kompozycję polzianina p. G. Teschnera p. t. „Andante espressivo” na orkiestrę smyczkową. Solista wieczoru, p. Klengel, nestor wiołoczelistów doby obecnej, odegra z towarzyszeniem orkiestry koncert wiołoczelowy Volkmana, oraz kilka mniejszych utworów w towarzysztwie fortepianu. Dyryguje Bronisław Szulc.

Kradzieże.

Ze składu Rubina Szelopskiego, przy ul. Ewan-gelickiej 17, skradziono 93 chustek i towar wartości rb. 6.000.

Z remizy Emilii Wein, przy ulicy Aleksandrowskiej 98, skradziono obicia skórzane z powozów wartości rb. 360.

Z dziedzica plebanii widać było zgłiszczcze wsi całej, jak na dłoni. Nawodzie mogło podobieństwem cmentarz żydowski. Jak nagrobki jednorówne, dźwigały się samotne kolumny, podmurówki, idąc rzędem, to wychylając się z poza rzadkiej przesłony drzew o barwie późnej jesieni.

Książd łomaczył: — Już dzień naprzód przygotowali sobie snopy z pola, które pokryli poza chaty. Pułkownik zdradził sam, że ma rozkaz palić przy odrocie. Plebanie na prośbę minęli, bo tu komendant stał kwatęra. A może też już nie mieli czasu. Prędko to poszło.

Ktoś wyraził podziw dla widzianych pozycji.

— To też im do placzu niemal przychodziło, że takie stanowiska piękne muszą opuszczać.

— Czy tu bitwa była?

— A jakże. Pozycje ich szły pod same ściany kościoła. Przez dwa tygodnie dzień i noc armaty grzmiały. Istne piekło. Poćiski padały aż tu na dziedziniec. Szczęściem Bóg strzegł, i plebania uszła cało — kościół też, tylko w dwóch miejscach na dzwonnicy i nad oknami małe uszkodzenia od szrapneli. A jeżeliście panowie ciekawi, — dodał — to pokazać wam mieszkanie, w którym przez czas tej walki przebyłem.

— Prosimy.

Ze strychu domu nr. 7 przy ulicy Widzewskiej, skradziono Józefie Konopka bieliznę wartości rb. 180.

Z sądów.

Nieobeeny rzadca.

Sędzia pokoju 3 okręgu rozpatrywał wczoraj ciekawą sprawę cywilną:

Właścicielka domu, p. Paulina Schmidt, zaskarżyła małżonków Passermanów, którzy mieszkali w jej posesyi, żądając wydalenia ich z zajmowanego lokalu. Pani Schmidt wyjaśnia, że Passerman miał w jej domu sprawować urząd rzadcy, w zamian za co otrzymał darmo mieszkanie. Tymczasem już pół roku temu rzadca gdzieś zniknął, poleciwszy prowadzenie wszystkich spraw swemu małoletniemu synowi, który oczywiście nie umiał podjąć włożonym nań obowiązkom. Wobec tego kilkakrotnie wymawiała Passermanowej mieszkanie, ale bezskutecznie.

Passermanowa oświadcza, że postępowania p. Schmidtowej zupełnie nie rozumie. Skarży ona męża, wiedząc o tem, że jest on w Łodzi nieobeeny. Ogólnie mówiąc, żądać jej wcale nie był rzadca, a tylko miał prowadzić meldunki, za co p. Schmidtowa zobowiązała się płacić mu 100 rubli rocznie. Tymczasem nie zapłaciła dotychczas ani grosza. Sama oskarżona jest biedną, chorą kaleką i ma kilkoro drobnych dzieci, nie można jej wobec tego na bruk wyrzucić. Zresztą syna bardzo dobrze prowadzi wszystkie sprawy, związane z porządkiem w posesyi.

Pani Schmidtowa oświadcza, że pozatem w mieszkaniu rzadcy dzieją się jakieś „tajemnicze rzeczy”: do późna w nocy słychać stamtąd śpiewy, tańce; schodzą się „zawołowane kobiety i obce mężczyźni”, a ona stanowczo na „coś takiego” w swoim domu pozwolić nie może.

Sąd rozkazuje Passermanowej opróżnić zajmowane mieszkanie najdalej do 8 kwietnia r. b.

Ziemie polskie.

Z Łutomierska.

(Korespondencya własna „Godz. Polski”).

Łutomierski, miasteczko w pow. Łaskim; liczące przeszło 2,500 mieszkańców, dużo szkody odniosło podczas działań wojennych w grudniu 1914 r. Cały środek miasta, oraz klasztor zostały zniszczone, jak również dwór obywatela ziemskiego p. Sokołowskiego. Wielu obywateli wyjechało razem z cofającymi się wojskami rosyjskimi, pozostali jednak wzięli się energicznie do pracy społecznej.

Przez rok ubiegły wiele domów podźwignięto z gruzów. Staraniem ks. Migasiewicza odrestaurowano zniszczony front kościoła Farnego.

Powołane zostały napowrót do życia: Straż Ogn. Ochotn., Kasa Pożyczkowa — Oszczędnościowa; Chór kościelny, jak również zawiazaly się: Rada Opiekuńcza; komitet obyw. żywnościowy, utrzymujący bezpłatnie kuchnię dla biednej ludności.

Młodzież miejscowa pełna poświęceń i uczuć narodowych zajmowała się urządzeniem uroczystości 3 maja i innych; założyła bibliotekę publiczną, mającą przeszło 600 tomów; zawiązała kółko amatorskie, które w ciągu roku urządziły przedstawienia teatralne z powodzeniem.

Szkolnictwo również przedstawia się zadowalniająco. W samym mieście jest szkół 4; z tych 2 gminne początkowe, 1 żydowska i prywatna 2 klasowa Cz. Kowalewskiego. Do szkół uczęszcza około 350 dzieci.

Miejscowa Rada Opiekuńcza podczas ubiegłych wakacji urządziła dla dzieci tych popis egzaminacyjny, na którym rozdawano nagrody.

Stan zdrowotny miasta przedstawia się również dodatnio; epidemia tyfusu plamistego, grasująca w dzielnicy żydowskiej, przed kilku tygodniami została stłumiona dzięki energicznemu zarządzeniu władz niemieckich.

Pomocy lekarskiej udziela dr. Neuman, przyjeżdżający stale 2 razy tygodniowo z Aleksandrowa.

Z Koluszek.

(Kor. wł. „Godziny Polski”).

Staraniem miejscowej inteligencji urządzono tu dwa przedstawienia; pierwsze odbyło się w święta Bożego Narodzenia, drugie w dzień Nowego Roku. Dochód z widowisk wyniósł przeszło 100 rb., które przeznaczone na rzecz miejscowej Straży ogniowej. Widowiska, które, nawiasem mówiąc, wypadły bardzo pomyślnie, odbyły się w nowowniejszej sali strażackiej. Inicyatywa budowy wyszła od komendanta straży, p. Zbożnickiego. Wice-prezsem jest p. Kierasziński. Budową sali kierował p. Bormański.

Z Łowicza.

(Korespondencya własna „Godz. Polski”).

W wigilię Bożego Narodzenia staraniem kilku osób urządzono wspólną wieczerzę dla legionistów, przybywających w mieście i okolicy. Nastroj był bardzo sympatyczny. Podejmowano 25 osób, z oficerem werbunkowym Donajem i chorążym St. Cieślakiem.

Przed samymi świętami mianowano na drugiego burmistrza miasta Łowicza miejscowego kupca i przemysłowca p. Franciszka Bolcera.

Z Włocławka.

Przypadającą w ostatni dzień 1916 roku rocznicę ustanowienia Ustawy Cechowej postanowili cechy włocławskie obchodzić uroczystie. Obchód rozpoczęto tradycyjnym zwyczajem od nabożeństwa. Na nabożeństwo to stawili się wszyscy przedstawiciele cechów włocławskich ze swoimi emblematami. Po skończeniu nabożeństwa ks. kan. Kossowski wygłosił do zgromadzonych piękne kazanie. Wspomniawszy pokrótce o początkach cechów i o cechach w dawnej silnej Polsce, opowiedział kaznodzieja o powstaniu ustawy w roku 1816 i dalszych dziejach tej ustawy i zakończył wyrażeniem mego przekonania, że cechy będą się rozwijały pomyślnie dalej na pożytek kraju i przyszłego Państwa Polskiego. O godz. 6-tej wieczorem tegoż dnia w sali „Polonii” odbyła się zabawa dla majstrów cechowych, przedstawiciele rzemieślników i wprowadzonych gości.

Z Częstochowy.

Niedzielną obchód 100-lecia ustawy cechowej wypadł w Częstochowie nadzwyczaj uroczystie.

O godz. 10 rano w kościele św. Rodziny zgromadzili się cechy ze swoimi sztandarami, a było ich ogółem 14.

Nabożeństwo odprawił ks. Zawadzki, który wygłosił także podniosłe kazanie pełne danych historycznych i cennych wskazówek społecznych i etycznych, charakteryzujące dawną siłę, pracowitość i znaczenie cechów w kierunku doskonalenia rzemiosł w Polsce.

Po skończonych uroczystościach kościelnych wszyscy członkowie cechów udali się do Stow. Rzem.-Przem., gdzie po zagajeniu p. K. Trawińskiego wobec zasiadającego za stołem w komplecie gremium starszych cechów zabrali głos pp.: J. Siciński i zamłowany w dziejach ojczyzny a szczególnie w danej sprawie Kiser, który w przemowie swej objaśnił zebrany wyraz „cech” i jego pochodzenie, oraz wykazał czyny bohaterstwa członków dawnych cechów i wzywał zebra-

Władysław Orkan.

Drogą Czwartaków.

(Ciąg dalszy).

Wyjechawszy pod Ożarów (właściwiej już Pożarów) na wyniesienie rozciągle, mieliśmy sposobność obejrzenia z bliska pozostałych rosyjskich pozycji. Doskonale wybrane i urządzone. Wzdłuż całej krawędzi wzniesienia, na schyleniu — jak lukami szła — ciągnące się okopy zakryte, z kątami wysuniętymi, z bocznikami, z rozległymi przedpolami płotów odrutowanych. Niepodobieństwem wydaje się, by pozycje te były wręcz zdobyte; chyba obejściem; tak się też podobno stało.

Minąwszy pologi grzbieł wyniesienia, zbaczamy na prawo na drogę polną z gościńca i zjeżdżamy wąwozem głębokim do Janikowa. Nad wąwozem, niby czarny olbrzymi zwłok upadłego ptaka, resztki wiatraka spalonego.

I Janików spalony. Dwurząd kominów czerniałych — jak wiał była rozłożona — po obu stronach drogi. Zaledwie kilka domostw czy stości w końcu wsi ocalało. Ocalały jeszcze powyżej na uboczu położona szkoła, kościół i plebania, gdzie też stanęła kwatęra komenda pułku.

— Tylko trzebaby światła...

— Mamy latarki ze sobą.

Zaciekawieni, ruszyliśmy za nim, a on nas widł w kął dziedzińca, pod kościół. Stanął przed ctworem.

— Proszę za mną.

Wchodziło się po schodach ziemistych, jak do piwnicy. Dalej była sień. Szliśmy jeden za drugim, poświecając latarką. Gdzieś niedzicie ściany się zwęzwały.

— Ostrożnie — rzadził książd — by nie powalał ubrań.

Owdzie ściany rozszerzały się w komorę, owdzie niska jakaś, wnek czy lawa — wszystkie ciosane w glinie lepkiej i żółtej. Całe wnętrze widać było samą gliną, w której łatwo dało się to wyciosać.

— Oto moje mieszkanie — mówił książd z pewną dumą. — Przez dwa tygodnie tu przebyłem.

— I jakże się książd w niem urządził?

— Jakoś znośnie; niewybrednie, ale znośnie. Ot, tam lósko stanęło — tam rzeczy trochę. Co się dało przynieść, to się zniosło. Kuferek z cenniejszymi rzeczami...

— A z życiem jak?

— Różnie. Czasem dało się wyrzeź na świat. Zresztą donoszono. Bo i służba się tu chowała w dniach krytyczniejszych. Spalo tu i po 7 osób. Krowinę też wewiedli — tam stała u wejścia. A i bezuleczka wina, co o-

calała od gości-Moskali — to się ją w tej niszy schowało.

— Kunsztowne katakomby! — podziwialiśmy.

— A jeszcze jedno najważniejsze panom pokaże. Proszę poświecić dalej.

Korytarz zwęzał się i zniżał. Trzeba było przy końcu światła dnia. Dostający się w to światło widział się jakby na dnie studni, okrągło w niebo wychodzącej.

— A to co? — pytamy.

— Drugie wyjście! — rzecze książd z dumą. — Tu stała drabinka, do wierzchu sięgająca. I gdyby np. pierwsze wyjście granat zasypał, to tem możnaby się wydostać. Ot co!

Z rzetelnym uznaniem wyrażaliśmy swoje zachwyty nad pomysłowością książdza srobszcza.

— Nowoczesne katakomby — ot co. Za też to cały naród tak się nie urządził.

Jeszcze jedno zawiązujemy odkrycie pomysłowości książdza proboszcza z Janikowa, lecz to już z dziedziny polityki.

— Panowie ta bliżej — mówi — tych wszystkich spraw, i ja ta nie wchodzę. Skąd co, na co. Ale jakby to powiedzieć... Bo my tu różnie z ziemianami okolicznymi mówili, nim jeszcze ta burza nas doszła...

(D. e. a.).

nych aby budowali się na czynach swych przodków.

Następnie zabrał głos p. S. Jastrzębski wzywając zebrańnych do założenia szkoły rzemieślniczej, z której mogliby wychodzić świątli i wykształceni fachowo rzemieślnicy.

Mysł ta podjęta została już przed uroczystością obchodu 3 maja przez p. St. Smugę, lecz nie została wprowadzoną w czyn z powodu braku funduszy w ladach cechowych.

Dziś inicjatywa ta podjęta została poraz drugi i w tym celu grono osób z pośród stowarzyszonych z p. R. Trawińskim na czele utworzyło księgę złotą, w której uczestnicy obchodu zapisując się, składali datki na zapoczątkowanie szkoły.

Z Kalisza.

Nr. 56 „Dziennika rozp. dla general-gubernatorstwa warszawskiego“ donosi, że w Kaliszu dokonana będzie komasacja gruntów dla dobra publicznego, a mianowicie:

a) w celu utworzenia gruntów pod budowę;

b) dla nadania celowego kształtu nieruchomościom, które mają być odbudowane;

Przestrzeń, na której dokonane będzie przełożenie, określi szef administracji przy general-gubernatorstwie warszawskiem.

Przeprowadzenie komasacji uskuteczni nie będzie przez komisję, która będzie się urzędowo nazywała „Komisja komasacyjna dla miasta Kalisza“.

W skład komisji wejdą:

Komisarz szefa administracji przy general-gubernatorstwie warszawskiem, jako przewodniczący;

burmistrz miasta Kalisza, jako zastępca przewodniczącego;

rzecznik budowlany;

prawnik z kwalifikacją na sędziego okręgowego;

dplomowany geometra;

dwa rzeczoznawcy, obeznani z wartością gruntów w Kaliszu dla ich oceny.

Przełożenie gruntów będzie się odbywało podług bloków ulicznych, których granice ustanawia komisja.

Od poszczególnych bloków ulicznych przedewszystkiem odłączony będzie obszar, przeznaczony podług planu zabudowania miasta, na rozszerzenie ulic i placów, i oddany miastu Kaliszowi za zupełnem wynagrodzeniem. Pozostały zaś obszar podzielony będzie pomiędzy dotychczasowych właścicieli. W tych blokach, do których miasto Kalisz dołączyło grunty byłych ulic, których się zrzekło, będzie ono miało udział przy podziale gruntów pod budowę.

Giełda warszawska.

Notowania z dnia 5 Stycznia.

Table with columns: Papiery procent., Żądano, posz., Dopeln. tranz. Rows include 6% Oblig. m. Warszawy, 6% Oblig. m. Warszawy, Listy zast. Ziemiak, etc.

Marki słabo, robiono po 43.80 do 43.80, w końcu 43.80. Korony po 28.

Giełda berlińska.

Berlin, 5 stycznia. — Dzisiejsze obroty prywatne na giełdzie berlińskiej wykazały niemal ogólnie tendencję mocniejszą. Pożyczki niemieckie w poszukiwaniu, 3% i 3 1/2% uległy zwykle, pożyczki rosyjskie, oraz akcje banków rosyjskich w polepszeniu. Pieniądz na każde żądanie 4 1/2%. Dyskonto prywatne 4 1/2% i niżej.

Berlin, 5 Stycznia. Notowania kursów dewiz za wypłaty telegraficzne:

Table with columns: M. plac., Żąd. Rows include Nowy-York, Holandia, Dania, Szwecja, Norwegia, Szwajcaria, Austro-Węgry, Bułgaria.

Redaktor odpow.: Aleksander Bieliński.

Druk i nakład: Wydawnictwo polskie A. NAPIERALSKI I G. ZAWILOWSKI.

OBWIESZCZENIE dla wyborców kurii V-ej.

Wybory do Rady Miejskiej m. Łodzi dla kurii V-ej odbędą się w środę, dn. 17-go stycznia 1917 r. pomiędzy godziną 10-ą rano a 8-ą wieczorem.

Wybierają:

1) w lokalu wyborczym przy ulicy Zgierskiej 30, parter, wyborcy okręgów wyborczych 1, 2, 3, 3a i 17,

2) w lokalu wyborczym przy ulicy Konstantynowskiej 16, parter, wyborcy okręgów wyborczych 4 i 4a,

3) w lokalu wyborczym przy ulicy Średniej 18, parter, wyborcy okręgów wyborczych 5 i 5a,

4) w lokalu wyborczym przy ulicy Miłsza 24, parter, wyborcy 7-go okręgu wyborczego, których nazwiska zaczynają się literami L do Z,

5) w lokalu wyborczym przy ulicy Długiej 45, parter, wyborcy 7-go okręgu wyborczego, których nazwiska zaczynają się literami A do K,

6) w lokalu wyborczym przy ulicy Piotrkowskiej 91, parter, wyborcy okręgu wyborczego 7a,

7) w lokalu wyborczym przy ulicy Dzielnej 23, parter, wyborcy 8-go okręgu wyborczego,

8) w lokalu wyborczym przy ulicy Dzielnej 36, parter, wyborcy Okręgu wyborczego 8-a,

9) w lokalu wyborczym przy ulicy Nawrot 45, parter, wyborcy okręgów wyborczych 10 i 11,

10) w lokalu wyborczym przy ulicy Rządowskiej 2, parter, wyborcy okręgów wyborczych 6, 9, 10a i 12,

11) w lokalu wyborczym przy ulicy Piotrkowskiej 215, parter, wyborcy okręgów wyborczych 13, 14, 15 i 16.

Głosowanie odbywa się w następujący sposób:

Głosujący udaje się osobiście do lokalu wyborczego ze swym paszportem, otrzymuje tam urzędowo ostemplowaną kartkę wyborczą, wypełnia ją nie będąc obserwowanym, w jednej z kabin wyborczych, składa ją w taki sposób, aby pismo nie było widocznem i wręcza ją przewodniczącemu; przewodniczący sprawdza legitymację wyborcy, poleca doko-

nia adnotacy w liście wyborców, oraz w specjalnie sporządzonej liście głosujących, wrzuca następnie kartkę wyborczą do urny, zarządzając jednocześnie wykreślenie wzmianki wyborczej w paszporcie.

Wyborca nie umiejący czytać ani pisać, może przy wyborach wyręczyć się jakąkolwiek drugą osobą; ta ostatnia nie koniecznie musi posiadać prawo wyborcze.

Wyborca winien wpisać do kartki wyborczej tylko ten numer listy kandydatów, na którą zamierza głosować. Treść kartki wyborczej winna wskazywać, w sposób wykluczający wszelką wątpliwość, numer obranej listy kandydatów. Również i w tym wypadku, gdy kilka list jest razem połączonych, wolno wpisać tylko jeden numer.

Kartki wyborcze urzędowo nieostemplowane, lub też takie, na których figuruje jakiegokolwiek nazwisko lub podpis są nieważne.

Listy kandydatów do V-ej kurii uznane przezennie za ważne, opublikowane będą z podaniem numeru w pismach miejscowych, jak również ogłoszone za pomocą specjalnych obwieszczeń.

Głosowanie kończy się, gdy minął czas określony i ostatni z obecnych w lokalu wyborczym wyborców złożył swój głos.

Wybory są jawne. Przewodniczącemu Podkomitetu wyborczego lub jego zastępcy przysługują jednak prawo ograniczenia liczby osób, znajdujących się w danej chwili w lokalu wyborczym, o ile okaże się to niezbędnem dla utrzymania porządku. Do wydanych zarządzeń winni się wszyscy wyborcy, jak również i inni obecni, bezwzględnie zastosować.

Łódź, dnia 4 stycznia 1917 roku.

Zastępca Komisarsza Wyborczego hr. z Bnina Bniński.

OBWIESZCZENIE dla wyborców kurii IV.

Wybory do Rady miejskiej m. Łodzi dla kurii IV-ej odbędą się w poniedziałek, dnia 15 stycznia 1917 r., pomiędzy godziną 10 rano a 8 wieczorem.

Wybierają:

1) w lokalu wyborczym przy ulicy Aleksandrowskiej 41 parter, wyborcy 2-go okręgu wyborczego, których nazwiska zaczynają się literami A do K;

2) w lokalu wyborczym przy ul. Zgierskiej 30, parter, wyborcy okręgów wyborczych 1 i 3;

3) w lokalu wyborczym przy ulicy Brzezińskiej 7, parter, wyborcy okręgu 3a;

4) w lokalu wyborczym przy ulicy Konstantynowskiej 16, parter, wyborcy okręgów wyborczych 4 i 4a;

5) w lokalu wyborczym przy ulicy Ogrodowej 8, parter, wyborcy 2-go okręgu wyborczego, których nazwiska zaczynają się literami L do Z;

6) w lokalu wyborczym w Helenowie, wyborcy okręgów wyborczych 5, 5a i 17;

7) w lokalu wyborczym przy ulicy Miłsza 24, parter, wyborcy okręgów wyborczych 6, 7 i 7a;

8) w lokalu wyborczym przy ulicy Nawrot 45, parter, wyborcy okręgów wyborczych 8, 8a, 10 i 11;

9) w lokalu wyborczym przy ulicy Widzewskiej 145, parter, wyborcy okręgów wyborczych 9, 10 i 12;

10) w lokalu wyborczym przy ulicy Wólczajskiej 253, parter, wyborcy okręgów wyborczych 13, 14 i 15;

11) w lokalu wyborczym przy ul. Rygowskiej 5, parter, wyborcy 16-go okręgu wyborczego.

Głosowanie odbywa się w następujący sposób:

Głosujący udaje się osobiście do lokalu wyborczego ze swym paszportem, w tych zaś wypadkach, gdy zastępuje kobietę, z paszportem tej ostatniej, oraz poświadczonym aktem pełnomocnictwa, otrzymuje tam urzędowo ostemplowaną kartkę wyborczą, wypełnia ją nie będąc obserwowanym, w jednej z kabin wyborczych, składa ją w taki sposób, aby pismo nie było widocznem, i wręcza ją przewodniczącemu; przewodniczący sprawdza legitymację wyborcy, poleca dokonania adnotacy w liście wyborców, oraz w specjalnie sporządzonej liście głosujących, wrzuca następnie kartkę wyborczą do urny, zarządzając jednocześnie wykreślenie wzmianki wyborczej w paszporcie, lub akcie pełnomocnictwa.

Wyborca, nie umiejący czytać ani pisać, może przy wyborach wyręczyć się jakąkolwiek drugą osobą; ta ostatnia nie koniecznie musi posiadać prawo wyborcze.

Wyborca winien wpisać do kartki wyborczej tylko ten numer listy kandydatów, na którą zamierza głosować. Treść kartki wyborczej winna wskazywać, w sposób wykluczający wszelką wątpliwość, numer obranej listy kandydatów. Również i w tym wypadku, gdy kilka list jest razem połączonych, wolno wpisać tylko jeden numer.

Kartki wyborcze, urzędowo nieostemplowane, lub też takie, na których figuruje jakiegokolwiek nazwisko lub podpis, są nieważne.

Listy kandydatów do IV-ej kurii, uznane przezennie za ważne, opublikowane będą z podaniem numeru, w pismach miejscowych, jak również ogłoszone za pomocą specjalnych obwieszczeń.

Głosowanie kończy się, gdy minął czas określony i ostatni z obecnych w lokalu wyborczym wyborców złożył swój głos.

Wybory są jawne. Przewodniczącemu podkomitetu wyborczego lub jego zastępcy przysługują jednak prawo ograniczenia liczby osób, znajdujących się w danej chwili w lokalu wyborczym, o ile okaże się to niezbędnem dla utrzymania porządku. Do wydanych zarządzeń winni się wszyscy wyborcy, jak również i inni obecni, bezwzględnie zastosować.

Łódź, dnia 4 stycznia 1917 r.

Zastępca komisarsza wyborczego hr. z Bnina-Bniński.

OBWIESZCZENIE.

Gospodarza Józefa Gołębińskiego z Wronowic, wybrano i zatwierdzono na sołtysa wsi Wronowice, gminy Łask.

Pabianice, dnia 28 grudnia 1916 r.

Cesarsko-Niemiecki Prezydent Polcey.

Nadesłane.

ANTIDIARRHOIN KAROMA przeciw silnym bólom żołądka i kiszek. Zalecany przez lekarzy — dozwolony przez Urząd Zdrowia m. Warszawy.

Żądać we wszystkich aptekach. 3550-9

9 Pruska-Południowo-Niemiecka (235 Królewsko-Pruska) Loterya Klasowa. Ciągnięcie I. klasy odbędzie się 9 i 10 stycznia 1917 r. i cena urzędowa losu wynosi: do każdej klasy 1/5 5 M., 1/4 10 M., 1/3 20 M., 1/2 40 M. do 5 klas razem 1/5 25 M., 1/4 50 M., 1/3 100 M., 1/2 200 M.

W środę, dnia 10 b. m. o godz. 8 wiecz. Julian Tuwim wygłosi w Teatrze Polskim (Łódź, Cegielniana 63) odczyt p. t.: Manifest powszechnej miłości. Bilety nabywać można w cukierni W-go Gostomskiego (daw. Roszkowskiego), a w dniu odczytu w kasie teatru.

Najtaniej? gdyż w podwójnie! KAJETY SZKOLNE z najlepszego papieru. I gat. 56 k., II gat. 46 k., III gat. 37 k. za tuzin. Do nabycia w fabryce „POLONIA“ Łódź. 42. Sprzedaż hurtowa TYLKO w PODWÓRZU ostatnie w jesci (prawa str.).

Zarząd kooperatywy przy Stowarzyszeniu Rządów nieruchomości m. Łodzi. n. niestym prosi kooperatywy nie złączone jeszcze, a chcące się przyłączyć o prawstanie swoich delegatów do naszego biura Zielona 5 w celu porozumienia się codziennie pomiędzy 5-7 po południu. 3547-2

Gimnazjum Żeńskie Towarzystwa żydowskich szkół średnich w Łodzi. Egzamina dla uczeni nowowstępujących rozpoczną się dnia 15 stycznia 1917 r. Zapisy przyjmuje kancelaryja codziennie od 10 do 1-ej. Pasaż Majera 7. 3538-3

Maszyny do pisania „Orzeł“ (Adler) używane maszyny wszystkich systemów. Wszelkie przybory do maszyny. Warsztat reparacyjny. Nauka pisania na maszynach. ARNO D CHASINS, Łódź, Piotrkowska Nr. 55. Biuro ogłoszeń „Kurier“, H. Kustow, Piotrkowska 60 3571-2

MYDŁO z powodu likwidacyi detalicznie po cenach hurtowych. Łódź, Piotrkowska 25 — w podwórzu na lewo. 356-8

Karbid 32 kop. funt w odpowiednich kawałkach — oraz lampy karbidowe. SZMALEWICZ, Łódź, Pielunowa 4.

Losy 1-szej klasy 1-szej Polskiej Loteryi Klasowej R. G. O. po cenach urzędowych już do nabycia. 3574-1 Samuel Weinberg, Łódź, Piotrkowska 58.

TYLKO za 2 rub. 70 kop. suknie z dobrego materiału ostatnia moda, kloszowe 4 rub. Suknie z mater. Bostonu i różne b. uzki i tartuchy poleca Pańska 23. (Zelony Rynek). UWAGA: Kupujący z prowincyi powinni nabywać miarke. 3573-1 ADWOKAT L. OZBIENIAKOWSKI, Piotrkowska 16.

Najlepszy do pielęgnacji wania zębów

Cena: 1/4 oryginalny flakon Marek 2.25. 1/2 „ flakon „ 1.25.

Rok założenia 1905. Rok założenia 1905.

ZATWIERDZONE PRZEZ WŁADZE NAUKOWE

KURSY BUCHALTERYJNE I JĘZYKOWE

I. Mantinbanda

w Łodzi, Przejazd 12.

Wykłady w następnym półroczu rozpoczną się w środę 24 stycznia 1917 r. o godzinie 7 wieczor.

Zapisy na powyższe kursy, jak również na stenografię polską i pisanie na maszynie, przyjmuje kancelaryja kursów codziennie od 9 r. do 1 i od 3 pp. do 9 wiecz.

Dyrektor kursów I. Mantinband.

8577-4

Biuro ogł. „Kurier”, H. Kustow, Piotrkowska 60.

Magazyn ubiorów majstra cehowego

Sz. EWIGKEIT Łódź, Piotrkowska 47 front, 1-sze piętro posiada na składzie wielki wybór beczek na futrze oraz kurtek futrzanych w najlepszych gatunkach

w najnowszych fasonach. Ceny umiarkowane. 3440-1

7 k. Szkoła Handlowa Żeńska

I. L. ABA

Łódź, Zielona 8.

Kancelaryja szkoły zawiadamia osoby zainteresowane, iż przyjmuje podania o przyjęcie uczennic do mł. wst., II, III i IV kl. na drugie półrocze 1916/17 r. szk.

Kancelaryja czynna codziennie od 5 1/2 do 7 g., oprócz sobót i niedziel. Egzamina rozpoczną się w środę 10 stycznia o g. 8 1/2, pp. 3553-3

GIMNAZJUM ŻENSKIE

i specjalna szkoła przygotowawcza dla analfabetek od 6 lat

Maryi Hochsteinowej

Łódź, Wólczańska 23.

Zapisy uczennic na drugie półrocze 1916/17 r. szk. - codziennie od godz. 6 do 7 1/2.

W klasach wstępnych, prócz programu naukowego, odbywają się gry i zabawy pod kierunkiem pierwszorzędnej freblanki. 3303-3

Kursy Handlowe Stanisława Lipińskiego

Łódź, Piotrkowska 157.

Początek wykładów nowej grupy 16 stycznia 1917 r.

kancelaryja otwarta od 6-8-ej wieczorem codziennie prócz sobót i dni świątecznych. 3378-1

Programy bezpłatnie.

Cierpiącym na Reumatyzm, artretyzm i nerwy pomagają Kąpiele Ciwico. Składają się z 5 Kąpiel Rb. 1.10. w składach aptecznych i Aptekach.

Konkurencja zelówek!

W ciągu 15-tu minut podeszwy będą podzelowane.

Najlepszy Wulkan-fiber. Cennik: Z prawdziwej skóry dziecięce 90 kop. damskie 1.25 „ męskie 1.60 „

Przyjmuje się również wszelkie reperacje oraz oknowania. M. PRYZANT, Dzielna 19.

Wulkan-fiber sprzedaje również szwcom na wagę 35 3-1

Fabryka Kajełków 'Ekonomia' szkolnych

Nowomiejska 10,

posiada siate na składzie w wielkim wyborze: papiery, materiały pismienne, oraz papiery luksusowe. Kajełki polecane w najlepszym gatunku, po cenie niskiej.

M. D. WIENER, Nowomiejska 10.

Biuro ogłoszeń „Kurier”, P. Kustow, Piotrkowska 60 3524-1

TEATR POLSKI

Łódź, Cegielniana 63.

1900-80

Sobota, dn. 6 stycznia r. b., o godz. 8 ob. Krakowskie zuchy wodewil w 4 akt. ze śpiew. i tańc. St. Turskiego. Sobota, d. 6 stycznia r. b. o g. 8 w.

Trójka hultajska

Sztuka w 4 obraz., ze śpiewami i tańcami.

Teatr SCALA

Dyrekcya S. KUPERMAN Cegielniana 18.

W przedzialek 8 b. m. BENEFIS S. Kustina. Przez benefisanta wraz z małżonką i p. Jedynym o letniana ulubionego komika p. „SPEKULANT z NALEWEK” i operetkę „MIŁOŚĆ przez telefon”. Panie Lola Petroni i Rybak z nowym repertuarem. Sierocki i Jewiś-duet. Dzieci Bodeni odtająca „Oj-ra”, p. Jedwab-monologi: „Kalektor” i wiele innych. Bilety sprzedaje kasa teatru.

TEATR WIELKI Łódź, Konstantynowska 16. I. Zandberg i M. D. Wachsmann

Dyrekcya: JULIAN ROLER i HERMAN SIEROCKI.

Dziś o 8-ej po p. Spadkobiercy o 8-ej wiecz. Szalona dziewczyna operetka z St. Claire.

W niedzielę 7/1 o godz. 8-ej w. Amerykanka operetka z St. Claire

Zawiadomienie.

Na wielostronne życzenie Łodzian

Centrala Koronek w Brukseli

urządza wkrótce

kilkodniową sprzedaż

prawdziwych ręcznych flamandzkich koronek.

O dniu otwarcia zawiadomienie nastąpi.

Dzielna 18. SALA KONCERTOWA. Dzielna 18.

Łódzka Orkiestra Symfoniczna

W PONIEDZIAŁEK, d. 8-go stycznia 1917 roku, o godz. 8 wiecz.

(Abonamentowy) X I-ty (Abonamentowy)

KONCERT SYMFONICZNY

Dyrygent: Bronisław Szulc.

Solista: Juliusz KLENGEL

W programie: R. Schumann—Symfonia Nr. 4 D-moll, Volkmann—Koncert wiolonczelowy z towarzyszeniem orkiestry. 8569-1

Ceny zwykłe. Bilety sprzedaje kasa Ł. O. S. u Friedberga i Koca, Piotrkowska 90.

Wyróżniający się swą dobrocią proszek do prania białizny

„Pralnik”

Fabryki chemicznej Joh. SETZER i Em. WERNER w Warszawie poleca hurtowo firma:

Edmund Bogdański Łódź, Dzielna Nr. 30, Będzin, Słowiańska Nr. 40.

(Skład towarów kolonialnych, cukierniczych, konserw i mydła).

Paczka 22 k. Proszę żądać wszędzie! Paczka 22 k.

8416-1-1

Kursa Buchalteryjne HENRYKA CHANKOWSKIEGO

w Warszawie, ul. Królewska 35, róg Marszałkowskiej.

Na Kursach wykładane są:

1) Buchalterya, 2) korespondencya handlowa, 3) arytmetyka handlowa, 4) nauka o handlu, 5) prawo handlowe, 6) ekonomia polityczna, 7) towaroznawstwo, 8) pisanie na maszynie (nowa ślepa metoda), 9) stenografia (system Stolze-Schre'a), 10) kalendarz i pismo piękne ozdobne. Języki: niemiecki, francuski i angielski metodą Ber. tzn. 8503-1

Naukę można rozpocząć w każdym czasie. Program wyda się bezpłatnie.

Niedziela, dn. 7 stycznia r. b. o godz. 7 1/2, wiecz.

„NOWA DEJANIRA”

dramat w 5 akt. Juliusza Słowackiego

Niedziela, dn. 7 stycznia r. b. o godz. 8 pp.

MAZEPA

Tragedya w 5-ach akt. Jul. Słowackiego.

OSTATNIA NOWOSC!

Zegar toaletowy z samoswiecącym cyferblatem, lustrem i muzyką. Można dostarczyć wiele przyjemności sobie, rodzinie i gościom, nabyciwszy w naszym składzie duży toaletowy zegar z lustrem i słuchaną muzyką „Symfonia”, grający bardzo głośno i długo, różne piękne i wesołe pieśni: walce, polki, mazurki, marsze, opery, pieśni narolowe i t. p. Zegary te odznaczają się regularnością chodu i służą jako piękna ozdoba stołu pisemnego lub toaletowego. Cena zegara w elegancko polerowanej szkiele ze szlifowanym lustrem paryskiej roboty zamiast 20 rb. tylko rb. 6 25, także zegary z wyciżnym kalendarzem, wskazujące dzień, miesiąc i datę rb. 10 60.

Fabryczny Skład Zegarów JULJANA ROSENFELDA, Warszawa, Chłodna 32.

7-9-6

! Ważne dla handlujących!

Korzystając z okazji. Z powodu likwidacji interesu nabyć można bardzo tanio różne resztki barczanów surowych i kolorowych letnich i z mowych jak również chustki zimowe, od-cinki na męskie i damskie ubrania i okrycia, także różne cagi. Łódź, ul. Włodzewska 40, m 10, front, II piętro na prawo. Geny stałe. 8111-10

Potrzebny zaraz na wyjazd na wieś

Student lub nauczyciel

do przysposobienia 2 dzieci do żydowskiego gimnazjum, pożą-dany język hebrajski. Oierzy składać w biurze ogł. „Merkury” P otrkowska 82. 3538-3

Zadziwiająco piękna muzyka do-mowa na aparatach bez tuby

z 6 płytami, ple-sni polskie, na Ede Narodzenie i t. p. do wy-boru od Mk. 60.

Harmorki od Mk. -70. Harmonie ręczne od Mk. 5. - za załączeniem lub za opłatą z góry. Gwarancya. Wymiana lub zwrot.

Rich Curth, Florz'eim 23. Genniki gratis i tranco!

Materiały instalacyjne dla oświetlenia elektrycznego po cenach niskich. Adolf GOLDBLUM, Łódź, DZIELNA 49, Lampki „Osram” 120 i 220 Volt.

Dla świń tatarską ospe dostac można codziennie od 10-1 i od 4-7 w sklepe tanich artyku. spoż., Łódź, Piotrkowska 35 w podwo-rzu na lewo. 815-1

LIŚCIE TYTUNOWE mocne i słabe; różne cyjara oraz papierosy manopolowa poleca po cenach najzwy-czaj przystępnych

I. M. SIERADZKI, Łódź, Nowomiejska 30.

361-1

Sala Koncertowa
Dzielną 18.**Kino Ł. O. S.**Sala Koncertowa
Dzielną 18.

Dziś i codziennie

3568-1

PIESON ŻYCIA

Kinodramat w 4 wielkich częściach z prologiem na tle dramatu scenicznego Augusta v. Kotzebue. Specjalnie do obrazu zastosowana muzyka w wykonaniu **Łódzkiej Orkiestry Symfonicznej.**

UWAGA. W czasie pauz koncertuje **Łódzka Orkiestra Symfoniczna.**

Ceny zwykle kinematograficzne. Początek o godz. 5, 7 i 9. W soboty i niedziele od godz. 3 po poł.

TEATR

CASINO

TEATR

Początek
o g. 3-ej.

Od dziś

Wstrzasająca tragedia!

Ceny
zwyczajne

Teresa Raquin podług słynnego dzieła **Emila ZOLI**

ze znakomitą, wszechświatową, tragiczną

MARYA, CARMELI w głównej roli.

Zarząd 8-io kl. Gimnazjum Filologicznego

F. Mirilas Warszawa
Długa 50
Pasaż Simensa

zawiadamia, że w klasach starszych są jeszcze wolne miejsca. Egzaminny dla nowowstęp. uczenie rozpoczną się dn. 8 stycznia. Podania przyjmuje Kancelaryja codziennie od 10-2.

Losy do pierwszej klasy I-ej

polskiej loteryi klasycznej

Rady Głównej Opiekunów

są do nabycia w zatwierdzonej przez zarząd kolektorski Florentyny Putzman, w Łodzi, Nowo-egielniana 12.

3558-4

Ogłoszenia drobne:

Arytmetyka z 3000 zadań Chankowskiego sprzedają księgarnie, autor Królewska 35, Warszawa. 3499-2

Biuro Rekomendacyjne Ludwiskiej, Łódź, Piotrkowska 109, poleca nauczycielki, freblanki, bony, osoby wyspecjalizowane w handlu, gos podarstwie. 3124-12

Nowód № 15-616 Oddziału 1-go Łódzkiego Warszawskiego Akcyjnego Towarzystwa Pożyczkowego, ul. Zachodnia 31, zaginął. Zastrzeżenie zrobione. 358-1

Fortepian. p. anina, fisharmonia, nie używane kupuje. Łódź, Piotrkowska 103, sklep tabaczn. 3219-6

Gospodarstwo, 81 mórg ziemi, z jest regulowane łąki i 6 mórg lasu, zaraz tanio do sprzedania wraz z wszelkim inwentarzem. Biższa wiadomość: Łódź, Widzewska 84 u gospodarza. 3535 3

Kerbid 22 kop. tunc dostac mżna u Rotmana, Łódź Nowomiejska 8 front. 8546-2

Lekcyi fortepianu i francuskiej muzyki (konwersacya) udziela po przystępnej cenie, rutynowana nauczycielka — przysposabia do egzaminów. Łódź, Brzozowa 4, m. 5, obok Zarzewskiej, od 4-6. 3891-3

Łódź żelazne, materace, umywalki, Chodkowski i Lenk Łódź, Mikołajewska 25. 3431-1

Majątek do sprzedania 3 1/2 włókni ziemi dobrej, w tem 10 mórg łąki, 9 sadu, reszta orna. Budynek duże murowane, dwór o 12 ub kacyach. Od Łodzi 28 w., szosa od kości 7 w. Wrzeszczewice, p. Łask. Psarski 5514-5

Młody człowiek potrzebuje do konia. Znajomość miasta wymagana. Zgłaszać sę: Łódź, Piotrkowska 243. Rohnke. Od 12-ej do 2-ej po poł. 2541-2

Nieruchomość małżonków Bergdzewska № 80a (obecnie firma Lipiński i Kędzierzawski) do wydzierżawienia od lipca w całości. Wiadomość: Toronczyk, Pańska 77. 2774-6

Pokój umeblowany do wynajęcia dla inteligentnej osoby przy rodzinie francuskiej Łódź, Nawrot 3, m. 8. 3533-3

Pokój tan o do wynajęcia dla inteligentnej kobiety: umeblowany, z opalem i światłem. Wiadomość: Przejazd 16, sklep p. Chądzyńskiej. 3573-2

Pianina nowe, używane, sirońnie, renowacja, przewóz, wysyłka na prowincje. Ceny niskie, gotówka lub raty. Chodkowski, Mikołajewska 25. 3487-8

Pokój umeblowany tylko w chrześcijańskim domu. ewentualnie ze stajnią potrzebny na Widzewskiej lub w okolicy Widzewskiej ulicy, blisko przystanku tramwajowego. Mleczarnia Przejazd 52. 3553-3

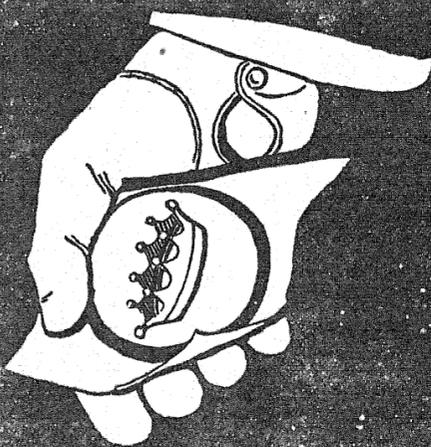
Rutnowana nauczycielka angielskiego ma dwie godziny wolne. Łódź, Piotrkowska 84-11. 3557-1

Szkoła freblowska B. Kronenberg przwimie dzieci od lat 3 codziennie od 10-tej do 1-szej. Łódź, Zawadzka 27. 3580-8

Sluchaczka rzeczywista kolegium Humanistycznego. poszukuje lekcyi lub korepetycyi. Łódź, Anrzejka 7, m. 8. 3570-2

Zaginety 2 paszporty niemieckie, wydane w gminie Nowosolna na imię Rajnolda Schwarza i Emmy Weibach. 3515-1

Zaginął dowód Nr. 41826 Oddziału II Łódzkiego Warszawskiego Towarzystwa Pożyczkowego, Pasaż Maiera Nr. 11. Zastrzeżenie zrobione. 3496-1

Odeon.

Tylko dziś i jutro

BANDA

czarnej korony

sensacyjny dramat detektyw-ny w 4 aktach, w wykonaniu najwybitniejszych artystów włoskiej firmy „Cines”.

Ponadto pierwszorzędnny program. Początek o g. 3-ej. Ceny zwyczajne.